

7. Walka i opór na ziemiach polskich – notatka.

1. Organizacje prowadzące bezpośrednią walkę z okupantem

Skrót	Nazwa organizacji	Formy działań
ZO	Związek Odwetu (ZWZ)	Odpowiadał za prowadzenie bieżącej walki z okupantem <ul style="list-style-type: none"> ▪ wykolejenia pociągów, ▪ niszczenie transportów wojskowych ▪ sabotaż
	„Wachlarz” (AK)	Organizacja działająca pod okupacją radziecką. Jej celem było prowadzenie działań ostonowych. <ul style="list-style-type: none"> ▪ wysadzanie pociągów transportujących wojsko na front wschodni
	Szare Szeregi (ZHP)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ patriotyczne wychowanie młodzieży przez walkę z okupantem, ▪ tajne nauczanie, ▪ samokształcenie harcerzy, ▪ mały sabotaż (akcja „N”, „Wawer”) ▪ prowadzenie akcji wywiadowczych, ▪ uwalnianie więźniów, ▪ dywersja kolejowa
Kedyw	Kierownictwo Dywersji (1942) (AK) – ZO + Wachlarz + Tajna Organizacja Wojskowa	<ul style="list-style-type: none"> ▪ koordynowanie walki bieżącej żołnierzy AK od 1943 r. ▪ wysadzanie pociągów, ▪ uwalnianie więźniów, ▪ likwidacja przedstawicieli niemieckich służb bezpieczeństwa, popełniających zbrodnie, ▪ likwidacja agentów i kolaborantów, ▪ zdobywanie broni i amunicji, ▪ organizowanie ucieczek z obozów, ▪ dokumentowanie zbrodni,
KWK	Kierownictwo Walki Konspiracyjnej (1943) - Kedyw + BiP + kontrwywiad+ komórka „N”	
KWP	Kierownictwo Walki Podziemnej (1943) – KWK + KWC	
		▪

2. Jakie działania możemy zaliczyć do dywersji, a jakie do sabotażu:

dywersja	sabotaż
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wykolejenia pociągów, ▪ niszczenie transportów wojskowych, ▪ likwidacja zbrodniarzy wojennych, kolaborantów, ▪ odbijanie więźniów, ▪ niszczenie sieci komunikacyjnych, ▪ organizowanie ucieczek z obozów. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niszczenie maszyn, ▪ wydłużanie procesu produkcji (pracuj powoli) ▪ malowanie hasel na murach, ▪ produkcja tzw. bubli.

3. Przykłady walki zbrojnej:

- od października do listopada 1941 r. ZO spalił 33 pociągi na terytorium III Rzeszy,

- **akcja „Wieniec”** z 8.10.1942 r. – ZO wysadził tory wokół Warszawy odcinając na pewien okres ten węzeł komunikacyjny. Akcję tę powtórzono w sylwestra 31.12.1942/1.01.1943 r.
- 27.11.1942 oddział „Norberta” zaatakował wieś Udycze na Zamojszczyźnie. Akcja skierowana przeciwko osadnikom niemieckim, których sprowadzono na miejsce wysiedlonych Polaków,
- 18.01.1943 r. oddział porucznika **Jana Piwnika** pseudonim „**Ponury**” zaatakował i rozbił więzienie w Pińsku uwalniając więźniów. Ten sam oddział wysadził 12 pociągów.
- 26.03.1943 r. **Szare Szeregi** przeprowadziły **Akcję pod Arsenalem**
- W sierpniu 1943 roku przeprowadzono akcję „Taśma” – uderzenie na niemieckie posterunki graniczne. Podobną akcją „Łańcuch” przeprowadzono w listopadzie 1943 r.
- 12.07.1943 r. napad na samochód bankowy na ul. Miodowej w Warszawie – zdobyto 160 mln które przeznaczono na działalność konspiracyjną. Akcja ta jest przykładem tzw. „akcji wywłaszczeniowej”.
- 1.02.1944 r. wykonano **wyrok śmierci na szefie policji dystryktu warszawskiego generale SS Franzu Kutscherze**. Łącznie zlikwidowano podczas okupacji 1246 Niemców; likwidowano również agentów Gestapo.
- do najśawniejszych akcji wywiadu ZWZ-AK należała akcja odkrycia miejsca produkcji rakiet V1 i V2 skutkiem czego alianci mogli zbombardować Penemünde 18.08.1943 r., a także zdobycie pocisku (maj 1944).

Walkę zbrojną prowadziły również oddziały Batalionów Chłopskich i Gwardii Ludowej

4. Walka cywilna

a) cele:

- utrzymanie ducha walki w społeczeństwie polskim,
- utrudnianie grabieży kraju,
- utrzymanie wysokiego morale wśród Polaków w okupowanym kraju,
- przekonanie opinii publicznej państw obcych, że Polska nigdy się nie podda.

b) przykłady:

- **wprowadzono kodeks postępowania Polaka** wobec Niemców. M.in.:
 - zakaz używania w urzędach i na ulicy języka niemieckiego,
 - bojkotowanie tzw. prasy godzinowej (prasa okupacyjna w języku polskim),
 - nie uczestniczenie w imprezach organizowanych przez Niemców,
 - nie utrzymywanie żadnych kontaktów towarzyskich z Niemcami.
- **wydawanie prasy podziemnej**. W podziemiu wydawano łącznie 1800 tytułów. Do najważniejszych zaliczamy: *Biuletyn Informacyjny*, *Rzeczypospolita*, *Robotnik w walce*. W prasie podziemnej informowano o walce z okupantem, zamieszczano informacje z frontu, dyskutowano nad kształtem powojennej Polski itp.
- **propaganda wizualna**:
 - malowano na ścianach hasła , napisy, symbole (żółw – spiesz się powoli, Polska Walcząca),
 - wywieszano polskie flagi w miejscach publicznych,
 - rozrzucano ulotki,
 - zamalowywano niemieckie plakaty obwieszczeniowe,
 - 12.02.1942 r. „Alek” z Szarych Szeregów odślonił napis w języku polskim na pomniku Mikołaja Kopernika.

- **dywersję psychologiczną** wśród Niemców prowadziła specjalna komórka „N” wydzielona z Biura Informacji i Propagandy AK. Celem dywersji propagandowej było demoralizowanie żołnierzy i urzędników niemieckich:
 - starano się dostarczać Niemcom różne gazety i pisma w języku niemieckim z fałszywymi informacjami,
 - wysyłano fałszywe druki i zawiadomienia by szerzyć chaos i dezinformację,
 - rozwieszano fałszywe obwieszczenia.
- **sabotaż:**
 - starano się pracować mało wydajnie i produkować tzw. „buble”.
 - wydajność pracy w fabrykach spadła o ok. 50% w stosunku do czasów przedwojennych.
- **akcja antykontyngentowa** – ukrywanie zboża i oddawanie tylko jego części okupantom, ukrywanie hodowanych zwierząt i prowadzenie „nielegalnego” uboju zasilając mięsem czarny rynek w mieście (lub własne rodziny).
- kontynuacja **pracy naukowej, kulturalnej i oświatowej**
 - w podziemiu działało 45 teatrów, a polscy aktorzy woleli być kelnerami niż grać w niemieckich teatrach.
- **tajne nauczanie** prowadziła **Tajna Organizacja Nauczycielska (TON)**. Nauczano dzieci i młodzież na wszystkich poziomach. Nauczanie odbywało się na **tajnych kompletach**. W podziemiu działały **szkoły wyższe**: Uniwersytet Warszawski, Politechnika Warszawska, Wolna Wszechnica Polska, Uniwersytet Ziem Zachodnich (dzisiejszy Uniwersytet Poznański), Uniwersytet Jagielloński, Akademia Górnicza, Instytut Pedagogiczny.
- **podtrzymywanie polskiego ducha narodowego przez polskie duchowieństwo**. Pomagało ono również w tajnym nauczaniu czy w utrzymaniu łączności konspiracyjnej.
- **pomoc dla ludności dotkniętej eksterminacją** niósł **Rada Główna Opiekuńcza**, która rozdzielała dary Międzynarodowego Czerwonego Krzyża, czy prowadziła sierocińce.
- **pomoc Żydom** udzielała **Rada Pomocy Żydom ‘Żegota’**, utworzona przy Delegacie Rządu na Kraj, kierowana przez Zofię Kossak – Szczucką. Pomoc ta polegała na:
 - przemycaniu dzieci żydowskich z getta,
 - wyrabianiu fałszywych dokumentów – duchowni dostarczali fałszywe metryki chrztu,
 - zapewnianiu mieszkań, kryjówek
 - dostarczaniu środków niezbędnych do życia
 Społeczeństwo polskie uratowało ok. 200 tys. Żydów.
- ochrona zabytków i dzieł sztuki.

5. Powstanie w getcie warszawskim 19.04.1943 – 16.05.1943 r.

- a) przyczyną powstania było rozpoczęcie likwidacji getta, z którą wiązało się mordowanie Żydów i masowe deportacje do obozów zagłady.
- b) w powstaniu wzięli udział Żydzi z konspiracyjnych organizacji, m.in. **Żydowskiej Organizacji Bojowej (ŻOB) oraz Żydowskiego Związku Wojskowego**. Powstańcy byli bardzo słabo uzbrojeni.
- c) dowódcą powstania został **Mordechaj Anielewicz**, a po jego śmierci **Marek Edelman**.
- d) powstanie zostało krwawo stłumione przez jednostki SS Jürgena Stroopa.
- e) 13 maja 1943 r. w Londynie **Szmul Zygelbojm** popełnił samobójstwo w formie protestu przeciwko obojętności świata na masakrę Żydów.